

IN HET BOS

Opa Sippelaar en de kapoentjes

Tante Trijn heeft de slappe lach. De tranen van het lachen rollen achter haar brillenglaasjes over haar wangen. Opa heeft een stuk uit de krant gescheurd en leest haar er uit voor. Als hij één woord heeft uitgesproken, klinkt zijn bulderende lach alweer door het huisje. Waar hebben ze toch zo'n pret om? Tim en Tamara, die net zijn binnen gelopen, snappen er niets van. Dan leest opa hardop: "Kapoen", en weer moeten opa en tante Trijn onbedaarlijk lachen. Maar Tamara springt

tussen hen in en zegt: "Jullie lezen de bijnamen van lieveheersbeestjes op, denk ik. Ik weet dat ze die soms kapoentje noemen. Moeten jullie daar zo om lachen?" Maar opa Sippelaar is niet te stoppen: "Weet je hoe ze lieveheersbeestjes nog meer noemen: Boterbeestje, hemellammetje, liefvrouwemuisje, pim-pam-poentje, stippelbeestje, pimperlletje, zonnekoekje. En kapoen ook. Het is toch niet te geloven. Hoe verzinnen ze die gekke namen?!" En weer moet hij onbedaarlijk lachen, hij houdt zijn buik, die enorm op en neer schudt, vast. "Mmmm", zegt Tamara bedachtzaam. "Misschien komt het omdat het lieveheersbeestje zo'n schattig diertje is. Zal ik jullie er eens iets over vertellen? Nog niet zo lang geleden heb ik er een spreekbeurt over gehouden." Tamara's gezicht staat ernstig, tante Trijn en opa drogen hun ogen af en kijken haar geïnteresseerd aan. "Weten jullie dat ze in Rotterdam nog altijd kapoentjes tegen lieveheersbeestjes zeggen? En dat ze in het Duits Mariënkäfer heten. En dat ze in sommige streken in Nederland onzelvevrouwpulletjes en jesusjesbeestje heten?"

Wat is Tamara's lievelingsdiertje? Het lieveheersbeestje!

"Nee, niet weer beginnen met lachen", roept Tamara als opa en tante Trijn alweer pretoogjes krijgen. "Je moet ze niet uitlachen, daar zijn ze veel te schattig voor. En te belangrijk! Weten jullie wel dat lieveheersbeestjes eigenlijk kevertjes zijn? En dat ze allerlei kleurtjes hebben? Jullie denken misschien dat er alleen maar rode met zwarte stippen zijn, maar er zijn ook zwarte lieveheersbeestjes met rode stippen en zelfs gele met zwarte stippen. Dan zijn er nog rode met maar twee stippen: het tweestippelig lieveheersbeestje, maar die kan ook zwart zijn, met wel vier stippen. En weten jullie wel dat ze heel belangrijk zijn? Er zijn schimmelvreters en planteneters, maar de meesten eten bladluizen en dat is heel belangrijk voor de natuur." Opa knikt: "We zullen niet meer om ze lachen, Tamara. Ik weet dat er op Ameland al 17 verschillende soorten van deze prachtige kevertjes zijn!"

Zo grappig: hij loopt naar het topje van je vinger!

Opa vertelt: “Hebben jullie wel eens een lieveheersbeestje op je hand gezet en de vingers omhoog gehouden? De kevertjes zoeken dan het hoogste punt op, jouw vingertop, en zodra ze die hebben gevonden, vliegen ze weg.”

Mooie kleuren hebben die lieveheersbeestjes: rood, geel, oranje, maar wat betekent dat?

Lieveheersbeestjes hebben allemaal kleuren die in de natuur waarschuwingskleuren zijn: rood, oranje of geel met zwart. Vogels eten ook nooit een lieveheersbeestje, want ze smaken heel erg vies en zijn licht giftig. Als ze zich bedreigd voelen, scheiden veel soorten een oranjegeel, vies ruikend goedje af, dat de meeste rovers op flinke afstand houdt.

Een lieveheersbeestje? Zo'n lieverdje is het nu ook weer niet.

Tamara weet: “Een volwassen lieveheersbeestje eet gemiddeld 80 bladluizen per dag en zijn larve maar liefst 120! Het zijn echt vreetmachinetjes. Lieveheersbeestjes pakken een bladluis met hun kaken vast en zuigen deze leeg. De oudere larven en de volwassen lieveheersbeestjes eten een niet al te grote bladluis zelfs volledig op. Volwassen lieveheersbeestjes en larven kunnen bladluizen ruiken, maar van dichtbij pas zien. Soms zie je een volwassen lieveheersbeestje gewoon over een groep bladluizen heen lopen. Ik denk dat ze dan echt niet meer bladluizen kunnen opvreten, hun maag zit vol, of ze zijn bezig met het vinden van een mannetje of vrouwtje om mee te paren of een plaats om eieren te leggen.”

De strijd tussen de lieveheersbeestjes en de mieren.

De moeder van Tim en Tamara is dol op zonnebloemen. Die zaait ze ieder jaar in haar tuin. Maar bladluizen zijn dol op zonnebloemen. Als de luizen aan de knoppen en blaadjes beginnen te vreten, komen de bloemen niet helemaal mooi te voorschijn. “Onze moeder vraagt ons dan om naar het Amsterdamse Bos te gaan met een witte paraplu”, vertellen Tim en Tamara. “Mmmm, wat willen jullie met die paraplu?” vraagt tante Trijn nieuwsgierig. “Nou, dan kijken wij of we lieveheersbeestjes vinden op struiken. Dan draaien we de paraplu om en tikken tegen de blaadjes. Dan vallen de lieveheersbeestjes en hun larven uit de plant in de omgekeerde paraplu. We verzamelen die dan in een lucifersdoosje en zetten ze uit op de zonnebloemen.” Tim, die natuurfotograaf wil worden, zegt: “Dan wordt het pas echt leuk, ik haal papa’s fototoestel dat sterk vergroot en dan zie je dat de larven en lieveheersbeestjes meteen beginnen de bladluizen op te vreten. Maar je ziet nog iets anders, de bladluizen worden geholpen door mieren. Die mieren beginnen onmiddellijk de larven weer weg te slepen. Want als bladluizen door

het eten van de zonnebloemstengels veel suiker binnenkrijgen, komen er kleine waterblaasjes vol suiker uit hun achterste. De mieren verzamelen deze suiker en willen niet dat de lieveheersbeestjes en hun larven hun maaltijd komen bederven. Maar een lieveheersbeestje legt wel 40 eitjes per dag en na vier tot acht dagen is hij al een larve. Die begint meteen bladluizen te eten, soms 120 per dag! Op die manier winnen ze het wel van de mieren.”

“Maar waarom noemen de Rotterdammers lieveheersbeestjes kapoenen? En heeft het met Sinterklaas te maken?” vraagt tante Trijn.

“Ik denk dat het is omdat kapoentje rijmt op schoentje of dat Sinterklaas net als de lieveheersbeestjes een rode mantel aanheeft”, fantaseert Tamara. “Ik weet eigenlijk niet hoe Sinterklaas en de kapoen bij elkaar zijn gekomen. Sinterklaas Kapoentje is misschien gewoon een slordig liedje, want wie gooit er nu een bonbon in een regenton?” En daar moeten ze allemaal alweer hard om lachen.....